

Skiglede i barnehagen

«Hvilke faktorer bidrar til 5-åringenes glede på ski i barnehagen?»

Renate Bergset Tjetland

Kandidatnummer: 615

Bacheloroppgave

BNBAC3900

Trondheim, april 2021

Bacheloroppgaven er et selvstendig studentarbeid gjennomført ved Dronning Mauds Minne Høgskole fra barnehagelærerutdanning og er godkjent som en del av barnehagelærerutdanningen. Under utarbeidelsen av oppgaven har studenten fått veiledning ved DMMH.

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Forord

Jeg vil starte med å rette en stor takk til mine veiledere Kathrine Bjørgen og Pål Gerhard Rystad. Jeg har fått veldig god veiledning gjennom hele prosessen, noe jeg er veldig takknemlig for. Ellers er jeg veldig glad for mine 4 år her på Dronning Mauds Minne. Jeg har fått venner for livet og lært mye av gode lærere gjennom alle mine år her. Mine medstudenter har uten tvil hatt mye å bety gjennom hele min utdanning. Tusen takk.

Innholdsfortegnelse

SKIGLEDE I BARNEHAGEN	0
KAPITTEL 1.0 INNLEDNING OG PROBLEMSTILLING	4
1.1 INNLEDNING	4
1.2 PROBLEMSTILLING	4
1.3 PRESENTASJON AV OPPGAVENS OPPBYGNING	5
1.4 BAKGRUNN FOR VALG AV OPPGAVE	5
KAPITTEL 2.0 TEORI	6
2.1 BARNES INDIVIDUELLE RESSURSER	7
2.2 FYSISK OG SOSIALT MILJØ	8
2.2.1 <i>Personalets rolle</i>	9
2.3 OPPGAVEN/SITUASJONENS BETYDNING FOR SKIGLEDE	10
MAKVISE	10
2.3.1 <i>Motivasjon</i>	10
2.3.2 <i>Variasjon</i>	11
2.3.3 <i>Individualisering</i>	12
2.3.4 <i>Progresjon</i>	12
2.3.5 <i>Mestring</i>	12
2.3.6 <i>Flytsonen</i>	13
KAPITTEL 3.0 METODE	14
3.1 VALG AV METODE	14
3.2 UTVALG AV INFORMANTER:	14
3.3 PLANLEGGE DATAINNSAMLING	15
3.5 DELTALENDE OBSERVASJON	16
3.6 BESKRIVELSE AV GJENNOMFØRINGEN	17
3.7 ANALYSE	17
3.8 METODEKRITIKK	18
3.8.1 <i>Gyldighet</i>	18
3.8.2 <i>Pålitelighet</i>	18
3.9 ETISKE RETNINGSLINJER OG SAMTYKKE	19
3.9.1 <i>Konfidensialitet</i>	19
KAPITTEL 4.0 PRESENTASJON AV FUNN OG DRØFTING	19
4.1 BARNES INDIVIDUELLE RESSURSER	20
4.2 FYSISK OG SOSIALT MILJØ	21
4.2.1 <i>Personalets rolle</i>	22

4.3 OPPGAVEN/SITUASJONENS BETYDNING FOR SKIGLEDE	24
4.3.1 <i>Motivasjon</i>	24
4.3.2 <i>Individualisering og progresjon</i>	26
4.3.3 <i>Mestring og flytsonen</i>	27
KAPITTEL 5.0 OPPSUMMERING OG AVSLUTTENDE KOMMENTAR.....	28
7.0 REFERANSELISTE	30
8 VEDLEGG	32
8.1 VEDLEGG 1.....	32
8.2 VEDLEGG 2.....	33

Kapittel 1.0 Innledning og problemstilling

1.1 Innledning

«Født med ski på beina?» Det er ofte slik man omtaler noske barn som går på ski. Dette handler nok mer om at norske barn gjennom generasjoner har hatt muligheten til å spontant møtes på ski (Flemmen, 1987, s. 12). Skilek er et begrep som ble introdusert av Asbjørn Flemmen i slutten av 1980 årene. Skilek blir mye brukt blandt de yngste i forhold til organisert skiidrett for barn.

I den første praksisbarnehagen jeg var i, var det veldig lite organisert skilek. Skigåingen til barna ble ganske begrenset ved å bare benytte et lite området inne i barnehagen. I den andre praksisbarnehagen jeg var i ble ski veldig mye brukt. Både inne i barnehagen, men også gjennom flere turer til faste skilekeplasser. De fleste ansatte likte selv å gå på ski, og dette tenker jeg er mye av grunnen til at ski ble brukt såpass mye i den barnehagen. Barnehagen hadde også en veldig fin beliggenhet som gjorde at det var enkelt å komme seg ut på ski, ved at man ikke var avhengig av transport. Det jeg la merke til var at motivasjonen og viljen til å gå på ski kunne variere veldig fra barn til barn og fra dag til dag. Dette la grunnlaget for min problemstilling om «Hvilke faktorer som bidrar til 5-åringenes glede på ski i barnehagen?».

Jeg valgte å bruke observasjon som innsamlingsmetode, og i barnehagen jeg gjorde mine observasjoner i brukes ski og skilek mye. De går på ski for å transportere seg, i tillegg til å bruke det i og rundt barnehagen. Skiene tas frem straks snøen legger seg, og det er godt lagt til rette for at barna selv kan få tak i og muligheten til å bruke skiene når de selv ønsker det. De bruker ofte de samme turmålene på sommeren som på vinteren, og det er derfor veldig kjent for barna. Det er en veldig aktiv barnehage hvor både ansatte og barn er glad i å være ute.

1.2 Problemstilling

Formålet med studien om skiglede i barnehagen er å se på hvilke faktorer som bidrar til barns glede på ski i barnehagen. For å begrense oppgaven har jeg valgt å fokusere på de eldste barna og har tatt for meg 5-åringers skiglede i en barnehage. Min problemstilling endte derfor opp slik:

«Hvilke faktorer bidrar til 5-åringenes glede på ski i barnehagen?»

Jeg har valgt å ta for meg en ganske liten gruppe barn for å avgrense problemstillingen. Jeg jobbet en del med problemstillingen og den ble endret og forbedret i løpet av mine observasjoner. Problemstillingen er noe jeg interreserer meg veldig for, og noe jeg ønsker å finne ut mer om.

1.3 Presentasjon av oppgavens oppbygning

Denne oppgaven er bygd opp i fem kapitler.

Kapittel 1 inneholder oppgavens innledning og problemstilling

Kapittel 2 handler om det teoretiske som ligger til grunn i forhold til mine funn.

Teoriinnholdet er presentert med utgangspunkt i en trekant utviklet i forhold til Gallahue sin modell.

- Barns individuelle ressurser
- Fysisk og sosialt miljø
- Oppgaven/situasjonens betydning for skiglede

Kapittel 3 omhandler oppgavens del om metode.

Kapittel 4 inneholder en del om funn og drøfting i henhold til problemstillingen min.

Kapittel 5 inneholder en oppsummering og en avsluttende kommentar.

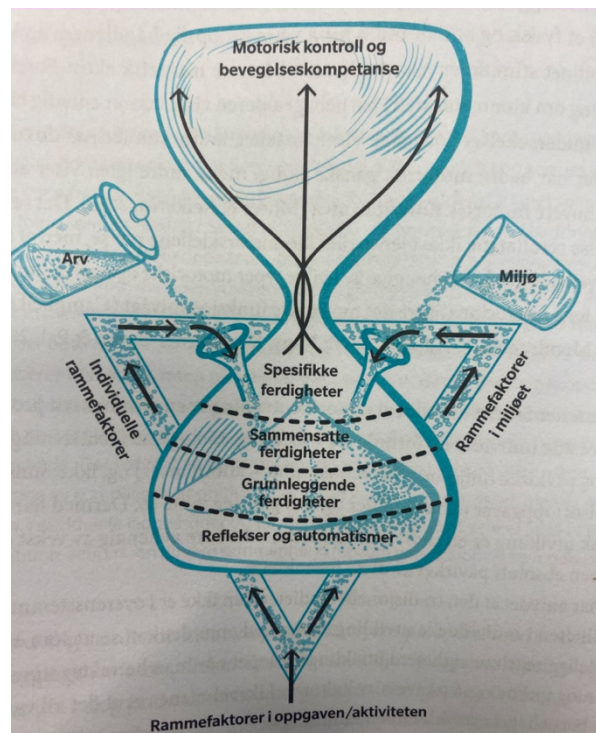
1.4 Bakgrunn for valg av oppgave

Gjennom mine år som student ved Dronning Mauds Minne har jeg vært i to forskjellige barnehager, hvor begge var natur og friluftsbarnhager. Jeg fikk god kontakt med både barn og voksne på begge barnehagene, men valgte å spørre den ene barnehagen om jeg kunne komme tilbake til de og gjøre observasjoner til min bacheloroppgave. Dette var de positive til, og ville i tillegg bruke min kompetanse innenfor skilek sammen med barn til å gi de ansatte en oppfriskning når det gjelder skilek for barn. Etersom jeg har vært i flere naturbarnehager hvor ski har blitt brukt i stor grad gjennom min utdanning, var det et ganske enkelt valg at jeg ville legge min oppgave rettet mot naturen og det å drive med skilek. Barnehagen var som sagt positiv og ville være med å legge til rette for et bra tilbud for skilek, som også kunne brukes gjennom min bacheloroppgave.

Kapittel 2.0 Teori

I denne bacheloroppgaven er jeg inspirert av Gallahues modell (Gallahue et al., 2012, s.57) til å forklare hvordan vi kan forstå hvilke faktorer som påvirker barns skiglede i barnehagen. Jeg har med utgangspunkt i trekanten fra modellen benyttet en forklaringsmodell, som vist i trekanten under, en forklaring på barns skiglede. Det handler om faktorer som barns individuelle ressurser, miljøet og oppgaven barnet skal utføre som påvirker barns skiglede. Jeg vil nå gjøre rede for disse faktorene i teorien. Først om barns individuelle ressurser, deretter om miljøets betydning og til slutt om selv oppgaven/ situasjonens betydning for barns glede på ski i barnehagen.

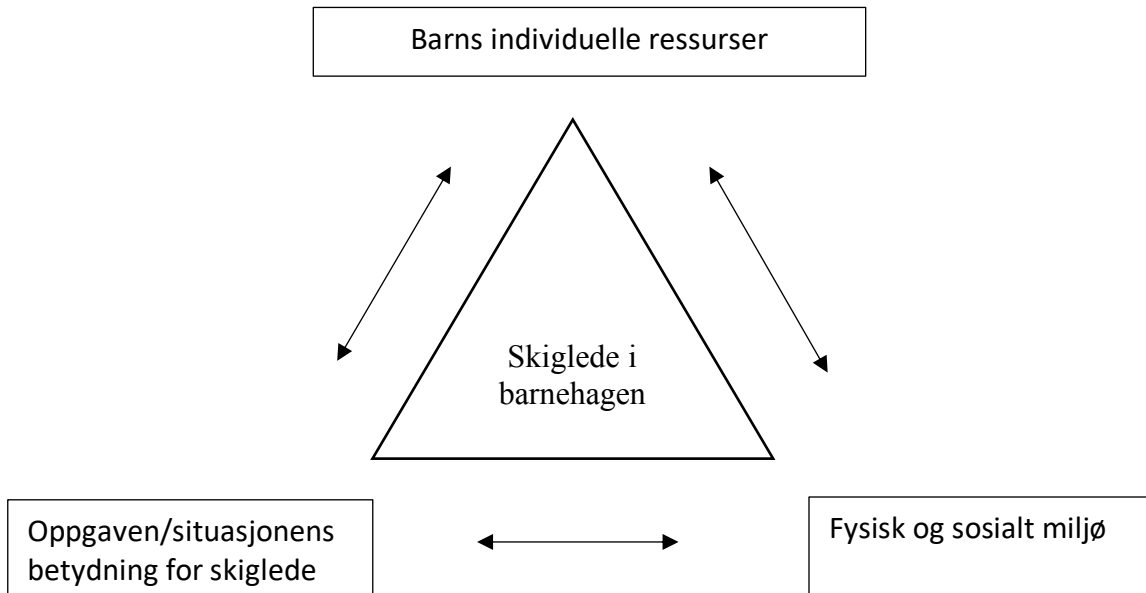
Modellen gir en dynamisk forståelse av barns fysiske-motoriske utvikling. Gallahues sin modell som viser en trekant forklarer hva som påvirker barns fysisk-motoriske utvikling og læring. Modellen viser at barns utvikling er en sammensatt prosess som omfatter barnets individuelle ressurser, det fysiske og sosiale miljø, og oppgaven eller situasjonen barnet møter i aktiviteten det skal utføre, som når de leker på ski.

(Figur 1)

Gallahue et al sin modell fra 2012, (side 112 i pensum), (Moser, T. & Storli, R. (2018). Fysisk og motorisk utvikling. I Glaser, V., Størksen, I. & Drugli, M.B. (Red.), Utvikling, lek og læring i barnehagen. Forskning og praksis (s.107-149) (2.utg.). Bergen: Fagbokforlaget. (28 s.)

Trekantmodellen under viser hvordan alt påvirkes av hverandre. Barns ressurser og forutsetninger blir påvirket av både oppgaven og miljøet, samtidig blir miljøet påvirket av oppgaven og motsatt.

(Figur 2)

2.1 Barns individuelle ressurser

Arv og miljø er et viktig tema innenfor utviklingspsykologien. Det blir diskutert om det er biologiske eller miljømessige faktorer som bestemmer hvordan man blir. Eller om det er en god blanding? Menneskets arv kan ses gjennom utseende og andre ytre kjennetegn (Hendry & Kloep, 2003, s. 11). Alle friske barn blir født med relativt like ressurser som skal hjelpe dem med å utvikle seg til voksne mennesker og til å være rustet til å takle utfordringene de møter på i livet. Ressursene til barnet forandrer seg og utvikler seg i løpet av hele livet. Mange av våre ressurser er medfødt, mens andre er tillært. Vi lærer og utvikler oss helt fra vi blir født til vi dør (Hendry & Kloep, 20013, s. 65).

Foreldrene er de mest sentrale personene i et barns liv. Det er foreldrene som møter barnet med fundamentale behov for mat, klær, trygghet, varme og omsorg. De påvirker barnet, og barna tar etter foreldrenes væremåte og holdninger. Foreldrene har stor påvirkning på hvilke fritidstilbud barna vil ta del i (Gunnestad, 2019, s. 83). Barna er barnehagens sentrale brukergruppe, og den er de barnehagen er til for. Rammeplanen (2017) ser på barn som

aktive, utforskende og at de søker kontakt. Den ser på barnets utvikling gjennom fysiske og mentale forutsetninger, og i forhold til miljøet. Samspill med andre mennesker er vesentlig og helt avgjørende for barnas utvikling (Gunnestad, 2019, s. 75).

2.2 Fysisk og sosialt miljø

I følge Rammeplanen for barnehage (2017) skal barn kunne erfare å være betydningsfulle for felleskapet og være i positivt samspill med både barn og voksne (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 19). Å være sosial og å fungere sammen med andre mennesker betyr at mennesket inngår i en større felles enhet og en kultur. Barna blir født inn i en historisk tid, i et samfunn og i forhold til noen bestemte mennesker. Disse rammene er med på å påvirke utviklingsmulighetene for barnet. Disse rammene kan være de fysiske rammene med mat, boforhold, lekemiljøet osv. Det kan være psykiske rammer med f.eks. kjærlighet, omsorg og samspill, de sosiale rammene med venner, familie, regler og normer. Og til slutt de samfunnsmessige rammene med politiske, religiøse og andre kulturelle forhold (Segberg, 2016, s. 40).

For at barna skal ha mulighet til å være spontane i lek på ski, er det noen sentrale forutsetninger som bør ligge til rette. Disse er nærhet og tilgjengelighet som handler om at utstyret må ligge lett tilgjengelig og i barnas høyde slik at de kan få tak i skiene på egenhånd. Barna bør ha skisko som også kan brukes til å leke med uten ski, slik at man unngår at barnet må inn å skifte sko for å kunne leke på ski. Det siste er at bindingene må være lette å ta av og på slik at barnet klarer dette uten å måtte ha hjelp fra en voksen (Flemmen, 1987, s.16). Det bør være tilrettelagte muligheter for allsidige utfordringer. Allsidighet menes med at man må legge til rette for at det gir muligheter for variasjon og ulikt nivå. Utfordringene må være både noe barna mestrer, men også noe barna ikke greier eller tørr, og må strekke seg etter (Flemmen, 1987, s. 17).

Rammeplanen for barnehage (2017) sier at barnehagen skal være et trygt og utfordrende sted der barna kan prøve ut ulike sider ved samspill, fellesskap og vennskap (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 13). Barns daglige opplevelser og aktiviteter i barnehagen har en viktig plass i barns liv på mange måter. Barnehagen er et sted hvor barna kan oppleve mestring og vennskap, men de kan også oppleve avvisning og mistrivsel. Barnehagen ses på

som en viktig arena for folkehelsearbeid gjennom barnets opplevelser i barnehagen som kan få betydning for barnet på mange områder (Sando, 2020, s. 37).

2.2.1 Personalets rolle

Trivsel og motivasjon blant de ansatte er svært viktig. Ansatte i naturbarnehager trives bedre ute enn inne, og mange mener også at det er større muligheter for å være kreativ ute enn inne. De ansatte i naturbarnehager synes det er veldig viktig å leke sammen med barna i barnehagen (Lysklett, 2013, s. 131). Det burde ikke være noen forskjell på å være pedagog ute i forhold til inne. Utetid og aktivitet må ikke brukes som et avbrudd i det pedagogiske arbeidet. At barna lærer best gjennom utforskning, oppdage, gjøre og reflektere gjelder minst like mye ute som inne. Likevel er det nok mange ansatte som føler på mer uklarhet i deres rolle i uteleken i forhold til inne (Storli, 2017, s. 358). Når man på vinteren skal drive med skiaktivitet i barnehagen bør også noen av de voksne delta med ski på beina. Det viser at de er engasjerte i det barna holder på med, og har mulighet til å være gode rollemodeller (Storli, 2017, s. 358).

Röthle (Haugen, Løkken & Röthle, 2005, s. 120) referert i Storli (Storli, 2017, s. 359) legger vekt på at trygghet er en forutsetning for at barna skal slippe seg løs i leken. Hun mener at dersom personalet er fysisk til stede og psykisk tilgjengelig virker det positivt inn på leken til barna (Storli, 2017, s. 359). Det er viktig at personalet i barnehagen anerkjenner at alle barn ikke er like. De bør se an hvert enkelt barns spenningsbehov og mestringsnivå og tilpasse etter dette. Det er mange barn som vil søke etter spenningen, mens andre vil være mer usikre (Sandseter, 2017, s. 63).

James Gibson (1979) la frem teorien om «affordance» som en økonomisk tilnærming til å tolke omgivelsene og ta dem i bruk. «Affordance» betyr «å tilby» og kan forstås om omgivelsenes tilbud til individet, eller muligheter for bruk. «Affordance» handler om mulighetene til å ta i bruk de utfordringene og funksjonene de ulike elementene i landskapet kan tilby. Snø er en spesiell affordance som straks inviterer til aktivitet som for eksempel å skli i bakkene og renne på ski (Fjørtoft, 2018, s. 190-191). Den russiske psykologen Lev Vygotsky (1896-1934) så på leken som en sosial prosess. Vygotsky mente at barns utvikling påvirkes av den sosiale sammenhengen, den historiske utviklingen og den kulturen de befinner seg i. Alle høyere mentale funksjoner, som språk og tenkning mente Vygotsky hadde sine aner fra mellommenneskelige samspill (Askland & Sataøen, 2003) referert i Öhman

(2012, s. 51). Vygotsky la stor vekt på glede, og på regler som noen viktige kjennetegn ved lek. Han legger også stor vekt på at barna skaper en imaginær situasjon, som handler om en «på liksom» situasjon og tar kontroll i leken (Lillemyr, 2011, s. 133). Vygotsky er spesielt kjent for begrepet «nærmeste utviklingssone», han mener at leken er barns egenskapede nærmeste utviklingssone. I leken kan barnet gjøre ting og delta i aktiviteter barnet ellers ikke hadde fått til. I leken skaper barnet sin egen støtte og utvider egen kunnskap (Öhman, 2012, s. 51-53).

Den amerikanske teoretikeren Jerome Bruner mener at det ikke bare finnes én måte å forstå lek på. Men når det gjelder hans lekteori brukes begrepet «scaffolding». Dette begrepet oversettes til «stilasbygger» på norsk. I denne teorien bygger han videre på Vygotskys begrep den nærmeste utviklingssonen (1990). Bruner viser hvordan man kan støtte barns lek og læring i pedagogisk sammenheng. Det er ikke bare de ansatte som kan være et støttende stilas. De kan få støtte fra leker og andre barn. Et støttende stilas er noe som står til barnets disposisjon, men som barnet selv velger om det vil ta i bruk for å gjennomføre lekeprosjektene sine og løse eventuelle problemer de støter på. Støtten blir et verktøy for barnet, og kan hjelpe barn til å utføre ting de ikke klarer på egenhånd (Askland og Sataøen, 2003) referert i Öhman (Öhman, 2012, s. 53).

2.3 Oppgaven/situasjonens betydning for skiglede

MAKVISE

Malten utviklet 5 prinsipper som han mente var sentrale og til hjelp i planleggingen og tilretteleggingen av en læringssituasjon. Dette ble kalt Makis som senere ble til MAKVISE. Makvise står for Motivasjon, aktivitet, konkretisering, variasjon, individualisering, samarbeid og evaluering. Disse er sentrale i tilretteleggingen av fysiske aktiviteter og tilrettelegging for barn (Bjørger, K. 2018, s. 316). I denne oppgaven ser jeg nærmere på motivasjon, variasjon og individualisering

2.3.1 Motivasjon

Motivasjon er det som holder oss gående, gir oss drivkraft og retning. Det er det som driver handling, aktiviteter og tenking. Det er det som fører til tilegnelse av ferdigheter, kunnskap eller gir erfaringer som fører til læring (Lillemyr, 2007, s. 31). All form for læring skal være

motiverende. Det handler om å legge til rette for at det som skal læres og utvikles bygger på barnas interesser og behov. Man må prøve å legge til rette for at barna skal oppnå indre motivasjon. Indre motivasjon hos barn gjøres ved å tilrettelegge miljøer som gjør at barna blir nysgjerrige. Nysgjerrigheten kan fremme utviklingen gjennom at barna suger til seg inntrykk og erfaring som danner grunnlag for forståelse av virkeligheten (Bjørger, 2018, s. 316).

Ytre motiverte barn søker aktivitet gjennom en annen type stimuli enn å finne motiv og glede i en spesiell aktivitet. De motiveres til aktivitet gjennom tilbakemelding fra andre. Man kan ofte utvikle det å ha liten tro på seg selv. Det er viktig å lære seg helt fra man går i barnehagen å få den indre motivasjonen og troen på at man kan klare selv, for ikke å bli avhengig av andre i fremtiden også (Bjørger, 2018, s.317).

Deci og Ryan har vist at motivasjon ikke er noe vi har eller mangler, men at det finnes god motivasjon og dårlig motivasjon. De to kollegaene står bak selvbestemmelsesteorien. De mener at det finnes to typer motivasjon. Indre og ytre motivasjon. Indre motivasjon er motivasjonen som naturlig kommer innenifra. Et barn som leker fritt, drives altså av indre motivasjon. Ytre motivasjon er motivasjon som blir påvirket utenifra. Dette kan være f.eks. lysten på en fet julebonus eller angsten for sosial straff. De som har indre motivasjon både presterer bedre og har det vesentlig bedre med seg selv, enn de med ytre motivasjon. Vi bør legge til rette for at alle kan oppnå den indre motivasjonen, isteden for å motivere mennesker som går på ytre motivasjon. Indre motivasjon oppstår når tre grunnleggende menneskelige behov oppfylles. Disse tre er selvbestemmelse, kompetanse og tilhørighet. Oppgaven bør legges opp slik at den har mest mulig frihet i framgangsmåte, men i tillegg passe på at oppgaven er passe utfordrende og personen må oppleve at man bidrar i et større fellesskap (Holm, 2015). Deci og Ryan ble etter hvert veldig opptatt av at selvbestemmelse. Selvbestemmelse virker sterkt på menneskets indre motivasjon (Lillemyr, 2007, s. 149).

2.3.2 Variasjon

Variasjon og mangfold i opplæring er viktig både for personalet og barna i barnehagen. For barna vil variasjon i aktiviteter og øvelser pirre nysgjerrigheten og lysten til å prøve ut den aktuelle aktiviteten. Variasjon kan skje gjennom variert bruk av fysiske miljøer, som uteområdet, naturen og nærmiljøet. Årstidene er med på å skape variasjon for barna, gjennom snø, barmark, og vann som er noe av det barna kan oppleve. Barnehagens oppgave er å legge til rette for varierte og allsidige aktiviteter som danner basisgrunnlaget for barns fysiske og

sansemotoriske ferdigheter. Denne grunnbasen av ferdigheter skal danne en kompetanse som gjør at barna har muligheten til å mestre mer tekniske øvelser og aktiviteter (Bjørger, 2017, s. 320-321).

2.3.3 Individualisering

Man må ta utgangspunkt i barns individuelle forutsetninger. Barn skal inkluderes i aktiviteter hvor man kan være i bevegelse, lek og sosial samhandling og oppleve motivasjon og mestring ut i fra sine egne forutsetninger. Variasjon som nevnt overfor blir derfor viktig i forbindelse med tilrettelegging av fysisk aktivitet. Individualisering innebærer altså å tilpasse øvelser og aktiviteter eller arbeidsoppgaver til hvert enkelt barn. Individualisering handler også om å la alle barna få være med å medvirke, og lyttet til slik at de har muligheten til å komme med sine individuelle synspunkter. Personalets oppgaver blir og å ta utgangspunkt i barnas erfaring, interesse, synspunkter og initiativ. Det krever god planlegging og samarbeid mellom personalet, barn og foreldre for å møte utfordringene som individuelle tilpasninger kan kreve (Bjørger, 2018, s. 322).

2.3.4 Progresjon

Progresjon er en form for variasjon, som handler om at alle barn skal utvikle seg, lære og oppleve fremgang (Bjørger, 2017, s. 321). Rammeplanen for barnehage (2017) legger frem at progresjon i barnehagen innebærer at alle barna skal utvikle seg, lære og oppleve fremgang. Alle barna skal kunne oppleve progresjon gjennom barnehagens innhold og barnehagen skal legge til rette for at alle barn i alle aldre får variert leke-, aktivitets-, og læringsmuligheter (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 28). Det er viktig å legge til rette for progresjon når man skal ha med barna på ski. Progresjon handler om å gi barna forskjellige utfordringer ut i fra det individuelle behovet til barnet. Man skal legge til rette slik at det kan være noe for alle og at de har mulighet til å øke vanskelighetsgradene etterhvert som de mestrer og blir mer trygg på ski (Lysklett, 2013, s. 131).

2.3.5 Mestring

Bekreftelse er et tydelig bevis på at den voksne ser barnet og verdsetter det han eller hun ser. Samtidig bør den voksne prøve å gi en begrunnelse for hvorfor det barnet mestret den oppgaven eller hvorfor det ikke gjorde det. Det er viktig å tenke på at i denne sammenhengen er det de voksne som har oversikt og vet hvordan de ulike barna bør ligge an i forhold til hva

som ventes av barna i de ulike alderstrinnene. Dersom man som ansatt alltid forventer mer fra barnet og aldri gir noe skryt og bygger opp barnet, vil barnet kunne utvikle kronisk følelse av nederlag. Noe som igjen kan føre til negativt selvbilde. Er det derimot motsatt og forventningen er for lav, kan barnet oppfatte at den voksne ikke mener så mye av det han eller hun sier (Askland, 2011, s. 73-74).

2.3.6 Flytsonen

Csikszentmihalyis (1992) mener at det mest sentrale med menneskets livskvalitet er flyt. Barn søker aktivt denne flyttilstanden. Mihalyis mener at flyt har mange grunnleggende trekk som kan sammenlignes med trekkene i lek. Det ene trekket handler om at oppgaven er krevende og utfordrer ferdigheter. Denne kan man si gir en optimal frustrasjon eller en akkurat passe utfordring. I leken skaper barn selv denne optimale frustrasjonen og utfordrer seg selv. Det andre grunnleggende trekket i flyt er konsentrasjon og fokusering på en oppgave. For det tredje gir det å havne i flyt indre motivasjon til barnet. Aktiviteten er både et mål og en belønning. Det fjerde grunnleggende trekket innenfor flyt er den umiddelbare tilbakemeldingen. I flyt opplever man en slags ekstase gjennom å glemme realiteten til hverdagen. Det siste grunnleggende trekket er at det gir en følelse av kontroll. Barnet kjenner seg kompetent og har kontroll (Öhman, 2012, s.163).

Flytsonen handler om at barna må finne en balanse mellom utfordringer som handler om angst og bekymring, og ferdigheter som handler om kjedsomhet og frustrasjon (Bjørger, 2018, s. 318). Dette handler om å legge til rette for progresjon. Man må se på barnegruppas forutsetninger for så å planlegge et opplegg som gjør at barna har muligheter til å havne i flytsonen. Her kan barna være i en ganske lang periode hvor de har indre motivasjon til å gjennomføre aktiviteten. Under tilrettelegging av aktiviteter må barnehagelæreren sørge for at det er balansen mellom barns ferdigheter og utfordringer passer for det enkelte barnet. Hvis barnehagepersonalet gjør dette kan de sikre at barna får et tilpasset utfordring til å kunne mestre sin aktivitet og oppnå måloppnåelse (Bjørger, K., 2018, s. 318). Flyt forbindes ofte med bevegelser eller ferdigheter som krever at man er konsentrert (Neegaard, 2013, s. 24).

I følge Neegaard (2013) har flow tidligere vært koblet til kroppslige utfordringer i risikolek. Barna kan komme inn i denne flyten når de møter utfordringer som er akkurat passe utfordrende, men som de likevel mestrer. I friluftsliv kan dette handle om blant annet å sette utfor en humpete bakke på ski (Neegaard, 2013, s. 27). Hvis et barn er veldig giret på en

oppgave kan dette føre til høyt spenningsnivå men at konsentrasjonen er lav. Dette kan føre til at barnet sliter med en relativt enkel oppgave. På samme måte vil lavt spenningsnivå føre til at barnet underpresterer. Som vist på figuren bør spenningsnivået og prestasjonen samsvare for at barnet kan ha størst mulighet til å mestre oppgaven eller aktiviteten (Neegaard, 2013, s. 27).

Kapittel 3.0 Metode

3.1 Valg av metode

Når man skal gjennomføre en undersøkelse eller et forskningsprosjekt, må vi benytte en form for metode. Metoden kan man tenke på oss som et verktøy eller redskap. Et redskap i form av en metode er en fremgangsmåte for å få svar på spørsmål og for å få ny kunnskap innenfor et felt. Metodene handler om hvordan vi innhenter, organiserer og tolker informasjonen (Larsen, 2007, s. 17).

Jeg har valgt å gå for en kvalitativ metode og brukt observasjon som innsamlingsstrategi. Jeg så på dette som min beste fremgangsmåten for å få svar på min problemstilling om hvilke faktorer som bidrar til 5- åringens glede på ski. Observasjon er den beste metoden fordi jeg som forsker er tilstede i situasjonen med barna, og dermed på best mulig måte kan avgi et bilde av faktorer som påvirker barnas skiglede. Gjennom observasjoner kan jeg iakttå, se, høre og føle på grunnlag av sanseinntrykk hva som foregår i barnehagen.

Man har flere former for metoder man kan velge. Disse to hovedtypene er kvalitativ og kvantitativ metode. Kvalitativ metode, som er den metoden jeg har valgt handler om å gå i dybden og finne betydningen av noe, mens kvantitativ metode handler mer om utbredelse og antall (Bergslang & Jæger, 2014, s. 66). Kvalitativ metode går ut på mange forskjellige innsamlingsmetoder. Dette er metoder som intervju, observasjon, prosjekter og dokumentanalyse. Disse metodene brukes ofte når man skal ta for oss hverdagshandlinger i naturlig kontekst. Dette kan for eksempel være observasjon av en barnegruppe, som er det jeg skal gå nærmere inn på i min oppgave (Bergslang & Jæger, 2014, s. 67).

3.2 Utvalg av informanter:

Jeg fikk tidlig i min praksisperiode veldig god kontakt med personalet i barnehagen. Det var derfor veldig naturlig for meg å spørre om jeg kunne benytte barnehagen til å hente inn data til min bacheloroppgave. De var positive og ville gjerne være med å legge til rette for at dette

kunne blir så bra som mulig. Jeg brukte et strategisk utvalg når jeg skulle velge informanter. I følge Thaagaard (2018) er strategisk utvelgelse basert på at vi strategisk velger personer eller enheter som har egenskapene til å kunne besvare min problemstilling på best mulig måte (Thaagaard, 2018, s.54). På bakgrunn av dette falt mine informanter på en barnegruppe på 3-5 år hvor jeg valgte å bare skulle observere 5-åringene på gruppa. Grunnen til at jeg valgte 5-åringene til å være mine forskningsbarn er fordi jeg måtte begrense oppgaven. Oppgaven kunne blitt veldig omfattende om jeg skulle ta for meg barna fra 3-5 år.

Jeg bestemte meg for å ha deltagende observasjon og løpende protokoll av enkeltbarn. Antallet barn som er tatt med i studien er ca. 10 stk. Kjønnfordelingen var ganske lik, og barna hadde forskjellige utgangspunkt. Barnehagen ligger nært til marka og har veldig gode muligheter for å gå på ski. Mange barn har med seg skiene hjem i tillegg til å gå i barnehagen, mens andre lar skiene stå i barnehagen. Da sier det seg selv at de ulike barna vil ha ulike utgangspunkt når det blir arrangert skidag i barnehagen. Området barnehagen har til å gå på ski kan variere fra helt flatt, til ulike løyper med masse bakker og større utfordringer.

3.3 Planlegge datainnsamling

Det finnes ulike typer innsamlingsstrategier. Både under kvalitativ og kvantitativ metode finner vi et bredt utvalg av innsamlingsstrategier. Dette kan være spørreskjema, tester, intervju, observasjon, dokumentanalyser og prosjektarbeid (Bergsland & Jæger, 2014, s. 70). Før jeg gikk i gang med bachelorprosjektet tenkte jeg nøye gjennom hvilke strategier jeg ville bruke. I planleggingen av datasamling min var jeg inne på både intervju og videobservasjon før jeg bestemte meg for å bruke observasjon uten video. Videre bestemte jeg meg for å bruke løpende protokoll og deltagende observasjon som mine metoder for observasjon. Planen min var at jeg skulle holde et kurs for ansattgruppa i barnehagen og styrke deres kunnskaper for hvordan man kan legge til rette for skilek sammen med barna med fokus på progresjon. Jeg planla kurset med utgangspunkt i Norges skiforbund sitt grasrottrenerkurs hvor det er 7 læringsmål kursdeltagerne skal gjennom før de kan lage en løype for barnegruppa. Planen var at de ansatte skulle utøve det de hadde lært, og sette opp en løype til barnegruppa dagen etter som de skulle bruke. For å være klar for å observere er det lurt å stille seg noen spørsmål som kan være til hjelp i observasjonen. Disse kan være «Hvem eller hva skal jeg observere?», «Hva ser jeg etter?» og «Hvorfor ser jeg etter akkurat dette?» (Askland, 2011, s. 175).

3.4 Løpende protokoll

Løpende protokoll er en veldig fin observasjonsmetode. Metoden er ganske klassisk og setter observatøren i en klassisk og tradisjonell observatørrolle der den som observerer har definert fokus og er nært på en hendelse, men med så god avstand at barna ikke nødvendigvis merker noe til observasjonen. Jeg gjennomførte 4 løpende protokoller hvor jeg hadde to hver av de to skidagene. Måten jeg gjorde det på var å observere og ha fullt fokus på et barn over en tid på ca. en time. Jeg så på hva barnet gjorde med jevne mellomrom. Jeg observerte litt på avstand, men samtidig så nære at jeg fikk med meg det meste av barnets reaksjoner og uttrykk. I følge Askland (2011) skal observatøren prøve å unngå kontakt med barna og ikke gjøre seg delaktige i prosessen som observeres (Askland, 2011, s. 198). Ved bruk av løpende protokoll har man på forhånd bestemt seg for hva man vil observere, og observerer dette så detaljert som mulig over en gitt periode. Man prøver da å få med så mange detaljer som mulig av de bevegelsene barnet gjennomfører. Observatøren skriver da fortløpende ned hva som skjer i situasjonen. I en slik observasjonsprosess bør man få observere uforstyrret for å kunne få med seg så mange detaljer som mulig (Berg, A., 2018, s. 244). En løpende protokoll er ofte tredelt og deles inn i beskrivelse, tolkning og konklusjon og implikasjoner. Jeg brukte en opptaker hvor jeg snakket inn alt jeg hadde observert uten å bruke navn, før jeg skrev det inn i et løpende protokoll skjema (Se vedlegg 1, s. 32).

3.5 Deltagende observasjon

Som student i praksis har man på mange måter en observatørposisjon. Jeg gjennomførte observasjonene ved å aktivt være tilstede i barnas skiaktiviteter. I følge Askland (2011) er deltaging i barns aktivitet en fin mulighet for å finne detaljer og perspektiver som man ikke har mulighet til å se på avstand (Askland, 2011, s. 211). I gjennomføringen av mine deltagende observasjoner var jeg sammen med barnegruppa og involverte meg i ganske stor grad.

Et overordnet formål med deltagende observasjon er å kunne beskrive hva folk gjør og sier i sammenhenger som ikke er strukturert av forskeren. Det er vanlig å bruke deltagende observasjon som en kombinasjon til andre datasamlingsmetoder (Fangen, K., 2010, s. 12). Deltagende observasjon fremmer den viktigste egenskapen man har som barnehagelærer, nemlig en observerende holdning (Askland, 2011, s. 212). Deltagende observasjon krever etterarbeid ved at man ikke har mulighet til å ha med seg ark og blyant når man er sammen med barna, og må skrive det ned så fort som mulig etter observasjonen og prøve å huske mest mulig (Askland, 2011, s. 213). Gjennom mine observasjoner var vi ute, og det var veldig

kaldt. Jeg valgte derfor rett etter observasjonene å fortelle mest mulig inn på en lydopptaker hvor jeg sa så mange detaljer som mulig, for så å kunne renskrive det når jeg kom inn.

Gjennom mine egne lydopptak brukte jeg ingen navn som kunne gjenkjenne barnehagen, og slettet opptakene rett etter finskrivingen. Gjennom deltaking kan man også være med å påvirke hvordan de andre barna forholder seg til hverandre og hvordan de forholder seg til meg. Dette kan man derfor tolke som en feilkilde (Askland, 2011, s. 213).

3.6 Beskrivelse av gjennomføringen

Under gjennomføringen av prosjektet gikk veldig mye som planlagt i forhold til hva jeg hadde sett for meg på forhånd. Jeg delte de voksne inn i ulike grupper som alle la til rette for progresjon og for den bestemte barnegruppas forutsetninger. Selve observasjonene ble gjort når barna kom til den planlagte skileken som var satt opp av personalet. Alle løypene var med utgangspunkt i læringsmålene de ansatte hadde vært gjennom dagen før. I starten ble det ganske naturlig og innta en deltagende observatørrolle. Jeg var med og gikk gjennom løypa og forklarte litt mens vi gikk rundt. Gruppene som skulle være med på skileken ble delt opp i ulike grupper ut i fra forutsetningene til barna. Fokuset mitt og til de ansatte var å la alle barna få gå gjennom en progresjon og oppnå både utfordringer og mestring.

Jeg gjennomførte noen løpende protokoller mens barna holdt på i skileken. Dette var en utfordring siden det var så kaldt. Men jeg endte opp med å lese inn det jeg hadde observert på telefonen for så å renskrive det etterpå. Jeg startet med observasjoner med en gang barnegruppa kom til området som var bygget opp for skilek. Grunnen til at jeg gjorde det var for å se hvordan engasjementet var helt fra starten av. Jeg gjorde løpende protokoller av 4 barn hvor jeg fulgte hvert barn i ca. 1 time. Dette ble fordelt på de to dagene, og det var derfor ikke noe særlig problem og få til løpende protokoll med 4 barn. Deltagende observasjon gjennomførte jeg med resten av barnegruppa hvor det var både jenter og gutter og på forskjellig nivå.

3.7 Analyse

Analyse handler om å redusere datamengde, skape struktur, orden og mening. Dette handler om å luke ut de observasjonene som ikke er like aktuelle. I forbindelse med prosjektarbeid er det viktig å få frem det som er viktig i forhold til den aktuelle problemstillingen (Bergsland & Jæger, 2014, s. 81-82). Når jeg hadde fått en oversikt over datamengden min begynte jeg å

kode. Noen koder ble vurdert til samme mening, og ble derfor slått sammen til et tema. De ulike temaene jeg fant i mine data gjorde grunnlaget for funnene mine. Jeg valgte ut de observasjonene jeg mente var mest aktuelle i henhold til min problemstilling.

3.8 Metodekritikk

Ulemper ved valget av min metode som er kvalitativ metode er at det er en mer tidkrevende metode. Det er omfattende og kan være krevende å forenkle datamengdene og klassifisere materialet. Dette vil si å få oversikt over dataen og kunne sammenligne svarene. Hvis barn vet at de blir observert, kan det påvirke dem i en bestemt retning (Larsen, 2007, s. 26-27). Det er mange faktorer som påvirker hvordan barnet opptrer. Noe som kan ha påvirket mine observasjoner.

Faktorer som kan spille inn kan være at enkelte av barna jeg observerte kan ha merket at jeg gjorde observasjoner. Det kalles en forskningseffekt. Det vil si at barnet man observerer handler og oppfører seg annerledes og fremstår på en annen måte enn de egentlig ville ha gjort, fordi de blir observert (Tjora, 2017, s. 71). Dagsform, humør, været og føle i mitt tilfelle kan også spille inn på hvordan barna oppfører seg. Jeg tenker også at tidligere skillek barna har hatt i barnehagen kan ha noe å si for hvordan barna trives og opplever skilleken.

3.8.1 Gyldighet

Gyldighet handler om hvor godt eller relevant dataene representerer fenomenet som skal undersøkes, og i hvilken grad resultatene er gyldige for det utvalget og det fenomenet som skal undersøkes. Nærheten man har til de man skal observere bidrar til å sikre gyldighet fordi det kan hindre misforståelser og sikre at data man samler inn er relevant i forhold til det man vil ha svar på (Bergsland & Jæger, 2014, s. 80). Ved å intervju barna kunne kanskje gyldigheten blitt styrket ytterligere fordi da kunne de fått uttrykt seg gjennom deres synspunkter på skillede i barnehagen.

3.8.2 Pålitelighet

Pålitelighet kan i kvalitative studier knyttes til spørsmålet om troverdighet. Det handler om en forskning utføres på en tillitvekkende måte. Hvor pålitelig datamaterialet er, hvordan innsamlingen er og hvordan det analyseres og tolkes (Bergsland & Jæger, 2014, s. 80). Gjennom observasjoner måtte jeg foreta ulike tolkninger og det er ikke sikkert at andre

forskere ville lagt merke til de samme tingene og tolket det på samme måte (Larsen, 2007, s. 81). Ved å gjøre rede for hvordan du har samlet inn data til undersøkelsen, og hvilke feilkilder som kan ha innvirkning på resultatet, gir du leseren muligheten til å vurdere påliteligheten av arbeidet ditt (Dalland, 2020, s. 58).

3.9 Etske retningslinjer og samtykke

Etikk kan forstås som regler, prinsipper og retningslinjer for å vurdere om handlinger er riktige eller gale (Johannesen, Tuft og Christoffersen, 2016, s. 83) referert i (Larsen, 2017, s. 15). Informert samtykke handler om at informantene informeres om undersøkelsens overordnet mål, at deltagelsen i prosjektet er frivillig og at personer kan trekke seg når som helst. Informantene har krav på å få kjennskap til formålet med undersøkelsen og med hovedtrekkene i prosjektet (Bergsland & Jæger, 2014, s. 83). Dette har jeg presisert i barnehagen jeg har gjennomført datainnsamlingen min i og føler jeg har ivarett på en fin måte. Jeg har hentet inn samtykke og forklart hva jeg skal finne ut av og hvordan jeg skal observere (Se vedlegg 2, s. 33).

3.9.1 Konfidensialitet

All informasjon som blir hentet inn mer eller mindre systematisk må vurderes i henhold til taushetsplikten man har og regler for konfidensialitet (Askland, 2011, s. 182). Dette handler om at man skal ivareta deltagernes identitet og på ingen tidspunkt bli gjenkjent i oppgaven. Jeg benyttet fiktive navn på barn, voksne og barnehagen, noe som gjør at de ikke kan gjenkjennes. Det er viktig å bruke fiktive navn som gjør det anonymt (Bergsland & Jæger, 2014, s. 85).

Kapittel 4.0 Presentasjon av funn og drøfting

Mine data indikerer at mestring, motivasjon, individualisering, og voksenrollen er faktorer som bidrar til 5 åringens glede på ski i barnehagen. Det var spesielt disse funnene jeg mener utpekte seg i flere av observasjonssituasjonene. Jeg vil nå gjengi noen observasjonssituasjoner som viser hvordan jeg har kommet frem til de overnevnte hovedfunnene, og deretter drøfte disse. Trekantmodellen jeg har beskrevet i teorikapittelet viser hvordan de ulike delene påvirker hverandre, og med utgangspunkt i dataen jeg har samlet inn påvirker alle de ulike delene av trekanten barns skiglede. Gjennom dette kapittelet vil jeg bruke fiktive navn på både barn og personalet.

Jeg gjennomførte fire løpende protokoller. Alle observasjonene av løpende protokoll har blitt gjort på samme området, og blir derfor veldig sammenlignbart. Alle mine observasjoner foregikk over en time, og var fordelt på to dager. Gjennom mine løpende protokoller kommer det tydeligst frem at motivasjon, individualisering og mestring er faktorer som påvirker barns skiglede. Jeg valgte ut to av de fire observasjonssituasjonene og har drøftet de i teksten. Gjennom mine deltagende observasjoner hvor jeg deltok sammen med barna og barnegruppa fikk jeg gjort noen interessante observeringer av de ansatte sammen med barna. Jeg gjorde fire observasjoner hvor jeg deltok sammen med barna, men tidsrommet varierte på de ulike observasjonene. Jeg har valgt ut to av de fire observasjonene. Det var stor forskjell på hvor delaktig de ansatte var i skileken, og det vil bli belyst i min drøftingsdel.

4.1 Barns individuelle ressurser

Kristian (Kristian, observasjon dag 1)

11.35	Setter seg ned i snøen	Alene, voksen og resten av barnegruppa i nærheten	Syter og ser ganske sliten ut	Umotivert
-------	------------------------	---	-------------------------------	-----------

Anna (Anna, observasjon dag 2)

11.35	Begynner å se seg rundt og bevege seg bort til skileken	Alene, voksen og resten av barnegruppa i nærheten	Virker veldig spent og nysgjerrig	Ivrig Nysgjerrig
-------	---	---	-----------------------------------	---------------------

Funnene kan tyde på at det var store individuelle forskjeller på barns skiferdigheter. Noen var veldig stødige og gode på ski, mens andre ikke hadde så god kontroll. Det kan være mange grunner til dette. Alle familier og barn er forskjellige og har ulikt utgangspunkt. Dette kan ha med plasseringen av huset, foreldrenes interesse, og motivasjonen til barnet. Noen barn bor i nærheten av marka med gode muligheter for å være mye ute i naturen, mens andre barn bor mer sentralt i byen og leker mer med fastmonterte lekestativ. Dette er nok noe av det som bidrar til at barna har veldig ulike forutsetninger for å mestre ulike oppgaver på ski. Foreldre har stor påvirkning på barnet om hvilke fritidstilbud barna vil ta del i (Gunnestad, 2019, s. 83). Dette kan i tilfeller føre til at det ikke er noen fysisk aktivitet, men heller andre aktiviteter foreldrene synes er gøy. På denne måten vil ikke de barna ha like store muligheter for å mestre en fysisk oppgave. I følge Kloep & Hendry (2003) er arv og miljø et viktige tema

innenfor utviklingspsykologien, og kan ha påvirkning på en fysisk oppgave. Mange ressurser er medfødt, men de alle fleste barn er født med relativt like ressurser, som skal hjelpe å utvikle dem til voksne mennesker. Mange ressurser er medfødt, mens andre er tillært (Kloep & Hendry, 2003, s. 65).

Basert på mine tidligere erfaringer i denne barnehagen har det kommet frem at noen er veldig glad i utfordringer og nye aktiviteter, mens andre ikke er like begeistret og heller vil gjøre det man har blitt vant til og er komfortabel med. Dette var ikke noe unntak på denne skidagen. Kristian viste at han ikke ville være med, og måtte påvirkes for å ville gå gjennom løypa. På den andre siden var Anna svært begeistret for noen nye elementer og kunne knapt vente for å komme bort til løypa å få testet ut. På samme tid som det er viktig med nye utfordringer og aktiviteter er det samtidig veldig viktig med stabilitet. Barna bør ha faste aktiviteter og ting de gjør for å legge noen faste rammer. Man kan se at det tar lengre tid for ulike barn å oppnå glede med nye aktiviteter og det er derfor en forutsetning og ta de igjen flere ganger.

4.2 Fysisk og sosialt miljø

(Deltagende observasjon dag 1)

En barnegruppe med 6 barn og to voksne kommer bort til skileken. Flere av barna var veldig motiverte og nysgjerrige, mens andre var trøtte og slitne. Pedagogisk leder fortalte hva de skulle gjøre og var en god rollemodell for barna og viste de ulike elementene i løypa.

Over kan man se et utdrag fra min deltagende observasjon den første dagen hvor gleden og humøret til barna spilte en stor rolle.

Gjennom mine observasjoner hvor jeg selv deltok i aktivitetene opplevde jeg ulik trivsel blant barna. De fleste barna gledet seg til skileken, noe som var med på å påvirke mange av de andre barna som var litt umotiverte og slitne. Inkludering viste seg å være viktig for nettopp disse barna. Barnehagen er et sted hvor barna kan oppleve vennskap, men også avvisning (Sando, 2020, s. 37). Funnene mine viser at de fleste barna som gledet seg, var barn som var sammen. De barna som var umotiverte og slitne, var stort sett barn som oppholdt seg alene. Her er det den voksnes oppgave å være med å motivere, og dette vil de ha større muligheter til om de har på ski og kan være en rollefigurer for barna. Teorien om at de voksne bør ha på ski støttes også av Storli (Storli, 2017, s. 63). Rammeplanen for barnehage (2017) sier at barn

skal kunne erfare å være betydningsfulle for felleskapet og være i positivt samspill med både barn og voksne (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 19). På en annen side kan det være lurt å la barna utforske selv og ikke definere hva alt skal brukes til med en gang. Da har barna mulighet for å se affordance i rommet og utforske det de ønsker selv.

Flere barn i denne barnehagen er fysisk aktive hjemme. Barna blir født inn i et samfunn, med noen bestemte mennesker. Disse rammene er med på å påvirke utviklingsmulighetene til barnet ved f.eks boforhold og lekemiljø (Segberg, 2016, s. 40). Det ble derfor en ganske stor kontrast på hvem som mestret løypa og hvem som hadde større utfordringer. Her kommer man inn på individualisering og progresjon, som vil bli belyst senere i teksten.

Det fysiske miljøet spiller inn på barns glede. Er det flatt eller masse bakker? Er det sol og fint vær, eller regn og kaldt? Og hvordan er utstyret tilgjengelig for barna? For at barna skal ha mulighet til å være spontane på ski, bør det være vedig tilgjengelig for barna. Barna bør klare å ta av og på skia selv (Flemmen, 1987, s. 16). Gjennom mine observasjoner fikk jeg erfaring med dette. Det var flere av barna som måtte ha hjelp til å ta på skia, noe som gjorde det utfordrende for de ansatte og hjelpe alle som trengte det. Dette er noe de ansatte bør ha fokus på. De bør legge til rette for at barna skal kunne mestre dette. En måte å gjøre dette på kan være å starte inne i garderoben. Ta med skiene innendørs og teste der før man går ut for å gjøre det til en lek.

4.2.1 Personalets rolle

(Deltagende observasjon dag 2)

Etter en god stund i løypa blir flere av barna lei og utålmodig. Pedagogisk leder Vilde kommer bort til barnegruppa og får de med på en lek. Vilde har på ski og hopper rundt. Dette smitter over på barna og de begynner å etterligne det Vilde gjør.

Over kan man se et utdrag fra min deltagende observasjon hvor personalets rolle kommer frem som en faktor på barns glede på ski. Dette er et kortere utdrag fra en lengre observasjon hvor Vilde og barnegruppa hadde ulike leker og Vilde klarte å snu barna til å være glade barn på ski. Gjennom mine observasjoner har jeg tolket det som at voksnes rolle har stor betydning for glade barn på ski. De voksne hadde laget ulike løyper som det var ulik vanskelighetsgrad i. Det var noe nytt for barna, noe som gjorde at spenningen økte blandt flere av barna.

Trivsel og motivasjon blant de ansatte er veldig viktig. Mange ansatte i naturbarnehager trives best ute og når de kan være med å leke og utfordre seg sammen med barna (Lysklett, 2013, s. 131). Gjennom min deltagende observasjon kan man se at Vilde ønsker å leke sammen med barna, istede for å motivere de til å leke selv. Vygotsky (1896-1934) så på leken som en sosial prosess og mente at utviklingen påvirkes av den sosiale sammenhengen, den historiske utviklingen, og den kulturen den befinner seg i (Askland & Sataøen, 2003) referert i Öhman (2012, s. 51). Her kan man se at den sosiale sammenhengen spiller inn. Vilde ønsker å leke sammen med barna, og barna føler seg som en del av et fellesskap.

Jeg har tolket det slik at dette er viktigere for noen barn enn for andre. Noen barn er avhengige av at en voksen er med og engasjerer seg, mens andre motiverer seg selv og er mer selvgående. Gjennom funnene kunne jeg se at Kristian stort sett var avhengig av en voksen. Grunnen til dette var nok at han er usikker på løypa, og at han også trenger å bli heiet litt på for å kunne klare utfordringene han står ovenfor.

Det å ha venner og andre som er ivrige på å gjennomføre og være med på skileken viste seg å være en viktig faktor. Barna blir påvirket av hverandre og humøret kan lett smitte over. Derfor er det viktig at personalet er fysisk til stede og psykisk tilgjengelig. Dette vil virke positivt på leken til barna. Samtidig er det viktig at personalet anerkjenner at alle barn ikke er like, og at man må se inn hvert enkelt barns spennings- og mestringsnivå og tilpasse etter dette (Sandseter, 2017, s. 63). Jeg tolker Kristian som et barn som ikke har så høyt spenningsnivå. Han er redd for å mislykkes og holder seg helst til det han allerede mestrer. Derfor er det et godt utgangspunkt for den voksne å være et støttende stilas for Kristian. Støtten blir et verktøy for barna, og kan hjelpe barn å utøve ting de ikke klarer på egenhånd (Askland og Sataøen, 2003) referert i Öhman (Öhman, 2012, s. 53).

Röthle (2005) legger vekt på at det er viktig at personalet er tilstede og fysisk aktivt med i leken til barna. Trygghet er en forutsetning for at barna skal kunne slippe seg løs, og det vil virke positivt inn på leken (Haugen, Løkken & Röthle, 2005, s. 120) referert i storli (Storli, 2017, s. 359). Jeg tolker observasjonssituasjonen med Vilde som at hun er engasjert og liker å være ute og gjerne også gå på ski. Snø er en spesiell affordance som straks inviterer til aktiviteter som å skli og renne på ski. Affordance handler om å bruke de utfordringene og funksjonene det ulike landskapet kan tilby (Fjørtoft, 2018, s. 190-191). Vilde slår meg som en pedleder som er god på å bruke rommet og se mulighetene det har. Dette kan tyde på at Vilde

har ganske stor kompetanse på området. Storli (2017) presiserer at når man skal drive med skiaktivitet på vinteren er det viktig at noen av de voksne også har på ski. Dette viser at de er engasjerte i det barna leker med, og har muligheter til å være gode rollemodeller (Storli, 2017, s. 358). Ulempen ved at en voksen er med på leken kan være at barna ikke har mulighet til å skape en imaginær situasjon. Dette handler om at barn tar kontroll i leken og skaper lek som er «på liksom». Denne teorien støttes også av Vygotsky (Lillemyr, 2011, s. 133).

4.3 Oppgaven/situasjonens betydning for skiglede

4.3.1 Motivasjon

Anna (Anna, observasjon dag 2)

11.55	Er ferdig med en runde og spør ivrig om hun kan gå en runde til.	Alene	Ser veldig engasjert ut. Men også litt irritert på det ene hinderet som hun ikke mestret.	Motivert Flytsonen
-------	--	-------	---	-----------------------

Kristian (Kristian, observasjon dag 1)

11.40	Gråter og har ikke lyst til å være med på skileken.	Sammen med en voksen	Voksen prøver å motivere.	Umotivert Lei
-------	---	----------------------	---------------------------	------------------

Funnene viste at motivasjon er en viktig faktor for å kunne oppnå skiglede for barn. Motivasjon er det som holder oss gående, gir oss drivkraft og retning. Det er det som fører til tilegnelse av kunnskap, eller gir erfaringer som fører til at man lærer (Lillemyr, 2007, s. 31). I følge Bjørgen (2018) skal all form for læring være motiverende, og man skal prøve å legge til rette for at det som læres og utvikles skal bygge på barnas interesser og behov (Bjørgen, 2018, s. 316). Deci og Ryan som er de to kollegaene som står bak selvbestemmelsesteorien mener at det finnes to typer motivasjon. Dette er indre motivasjon som er den som kommer innenifra, og ytre motivasjon som er motivasjon som påvirkes utenifra (Holm, 2015). Både indre og ytre motivasjonsfaktorer kommer frem i min datainnsamling. Her kan man se både barn som har en sterk indre motivasjon som handler om at barnet fort havner i flytsonen, mens andre barn trenger ytre motivasjon fra andre barn eller aller helst fra en voksen. I følge Holm (2015) bør man legge til rette for at alle barn skal kunne oppnå indre motivasjon istede

for å motivere som går på ytre motivasjon (Holm, 2015). Ytre motivasjon viste seg å være viktig for noen barn. Spesielt Kristian har stort behov for ytre motivasjon.

Bruners lektheori om at man skal være en stilasbygger kan være med på å bygge opp motivasjonen til barna. De voksne kan være støttende stilas for barna, men barna selv kan også være stilasbyggere for hverandre. Det kan være en trygghet for barnet at et støttende stilas står til barnas disposisjon, men at barna selv kan velge om de ønsker å bruke det (Askland og Sataøen, 2003) referert i Öhman (2012, s. 53). Problemet med å ha personalet som støttende stilas i barnehagen, kan være at barnet blir komfortabel med å ha en voksen som støttende stilas, mens når man begynner på skolen vil man ikke ha den samme tilgjengeligheten rundt seg.

Kristian (Kristian, observasjon dag 1)

12.05	Motiveres til å gå en runde til, men er fortsatt veldig opptatt av at den voksne skal være med.	Sammen med en voksen	Opplevs litt mer trygg, men samtidig veldig avhengig av den voksne.	-Avhengi av feedback -Ytre motivasjon
-------	---	----------------------	---	--

Gjennom funnene kommer det frem at Kristian har mer behov for et støttende stilas enn Anna. Kristian trenger ytre motivasjonsfaktor for å ha motivasjon til selv å gå gjennom løypa, mens Anna har havet inn i flytsonen hvor hun ikke synes oppgavene er for lett eller for vanskelig.

Jeg tolker at Kristian helst vil ha en voksen som går rett ved siden av seg gjennom hele løypa og er veldig opptatt av dette med å få skryt og tilbakemeldning. På denne måten er Kristian avhengi av tilbakemeldning fra andre for å motiveres til en aktivitet. Denne teorien støttes også av Bjørgen (Bjørgen, 2018, s. 317).

Utfordringen med ytre motivasjon er størrelsen på barnegruppa. Det er ikke alltid de ansatte har mulighet til å følge hvert enkelt barn rundt hele løypa, men heller må ha muligheten til å ha et overordnet blikk på hele situasjonen. For å få troen på seg selv er det viktig å lære seg å få den indre motivasjonen med å ha troen på at man kan klare selv for ikke å bli avhengig av andre senere (Bjørgen, 2018, s. 317).

4.3.2 Individualisering og progresjon

Kristian (Kristian, observasjon dag 1)

12.20	Går sammen med en voksen bort til en annen løype. Løypen er på et enklere nivå, og det blir lettere for Kristian å følge progresjonen opp i de andre vanskelighetsgradene etterhvert.	Sammen med en voksen	Kristian smiler, og ser ganske fornøyd ut med å teste en lettere løype.	- Forutsetningene til barnet - Individualisering - Progresjon
-------	---	----------------------	---	---

På bakgrunn av mine funn kan man se at individualisering og progresjon er faktorer som påvirker barns skiglede. Individualisering innebærer å tilpasse øvelser og aktiviteter eller arbeidsoppgaver til hvert enkelt barn. Det er ikke alle barn som mestrer alt like bra, og det handler derfor om individualisering blandt barna, og at blant annet Kristian og Anna kan være på to ulike grupper ut i fra sitt nivå. Derfor er det viktig å legge til rette for at alle barna får progresjon ut i fra egne forutsetninger. I følge Lysklett (2013) skal man legge til rette slik at det kan være noe for alle, og at de har muligheten til å øke vanskelighetsgradene etterhvert som de mestrer ulike øvelser og blir tryggere på ski (Lysklett, 2013. s. 131).

Som rammeplanen for barnehagen (2017) belyser skal personalet planlegge og legge til rette for progresjon i barnehagens innhold for alle barn (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 28). Dette krever at personalet har gjort seg kjent med barnegruppa og har en ide om hvilke aktiviteter som legge til rette for progresjon og individualisering. I mine funn ble dette vist mer og mer etterhvert i skileken. De voksne la til rette for progresjon ved å ha ulike deler av løypa hvor det var flere alternativ for barna, i tillegg til forskjellige løyper med ulik vanskelighetsgrad. På denne måten kunne de fint velge den lette varianten først og etterhvert som barnet mestret det, kunne man prøve seg på den varianten som var litt vanskeligere.

4.3.3 Mestring og flytsonen

Anna (Anna, observasjon dag 2)

12.05-12.20	Går ivrig runde på runde, og ser ut til å løse delene av løypa veldig bra.	Alene	Veldig fokus på seg selv	-Indre motivert -Flytsonen -Mestring
-------------	--	-------	--------------------------	--

Jeg tolker mine observasjoner dit at mestring og muligheten til å havne i flytsonen er sentrale faktorer når det kommer til skiglede. Anna opptrer veldig glad og i sin egen boble når hun går runde på runde. Jeg kunne se at Anna synes det var gøy. Hun får ikke så mye bekreftelse fra de voksne, men dette ser ikke ut til å ha så stor betydning. Ved at de voksne gir bekreftelse, er dette et bevis på at barnet blir sett. Dersom man som ansatt alltid har høye forventninger til et barn kan dette føre til at barnet kan utvikle kronisk følelse av nederlag (Askland, 2011, s. 73-74). Dette med at Anna ikke fikk den samme tilbakemeldingen som andre kan det være en mulighet at personalet nettopp har for høye forventninger. Anna kan se ut som å ha havnet veldig fort i flytsonen og blir som man kan se i utdraget ovenfor værende der i en lang periode. Det kan tyde på at miljøet hun gikk i var tilpasset hennes nivå. Når barnet havner i flytsonen, kan det se ut som barnet da har utviklet indre motivasjon, som er noe av det viktigste for en ansatt og legge til rette for. Jeg tolker observasjonene ved å se at Anna har havnet i flytsonen ved at hun ikke er avhengi av feedback, men selv har indre motivasjon og er i en flyt hvor hun ikke opplever kjedsomhet, men heller ikke angst og bekymring av å ikke mestre noe (Bjørgen, 2018, s. 318). Det er dette vi håper å få til med å legge til rette for ved hjelp av flere løyper med ulik vanskelighetsgrad. Csikszentmihalyis (1992) mener at det mest sentrale med menneskets livskvalitet er flyt, og at barn aktivt søker denne tilstanden. Når man er i flytsonen opplever man en slags ekstase gjennom å glemme realiteten i hverdagen.

Anna (Anna, observasjon dag 2)

12.20	Begynner å tulle litt i løypa.	Sammen med J,A. 5,5 år.	Virker som barnet begynner å bli litt lei	Lei Lite utfordringer Ute av flytsonen
-------	--------------------------------	-------------------------	---	--

Kristian (Kristian, observasjon dag 1)

11. 50	Begynner forsiktig å prøve på de ulike hinderene som er i løypa.	Sammen med en voksen	Er veldig forsiktig og virker litt redd	Forsiktig Redd Usikker
--------	--	----------------------	---	------------------------------

På en annen side kan det se ut som at Anna hadde litt lite utfordringer, med tanke på at hun veldig fort havnet i flytsonen. Det kan se ut som at Anna burde få noen andre utfordringer som krever litt mer av henne og som gjør at hun balanserer mellom angst og kjedsomhet, og dermed kommer inn i flyten igjen. Hvis man ser på flytsonen i forbindelse med Kristian var dette mer utfordrende. Det kan se ut som han ikke har kontroll og opplever angst og bekymring.

Kapittel 5.0 Oppsummering og avsluttende kommentar

I denne studien var intensjonene å svare på problemstillingen «*Hvilke faktorer bidrar til 5-åringens glede på ski i barnehagen?*» Funnene mine viste at faktorene som kom tydeligst frem var motivasjon, mestring, individualisering og voksnes rolle. Jeg har sett at de ulike funnene påvirkes av hverandre og glir sammen med hverandre. Som belyst i drøftingen kobler jeg blandt annet individualisering og progresjon sammen som viser at individualisering er med på å hjelpe barna til å kunne oppnå progresjon. Funnene står ikke alene, men i relasjon til andre og påvirkes av hverandre. Jeg har tolket og drøftet funnene mine i lys av relevant teori. Selv om jeg har tolket funnene mine på denne måten er ikke det representativt for alle barns skiglede i alle barnehager.

Avslutningsvis vil jeg legge til at det er mange faktorer som påvirker barns glede på ski i barnehagen. For at barna skal ha mulighet til å utvikle de ulike faktorene som har blitt nevnt overfor kan det være hensiktsmessig at personalet har tilegnet seg kunnskap, og jevnlig har kurs som gjør at de har mulighet til å følge utviklingen til barna og legge til rette for flere utfordringer. Jeg har tolket det slik at personalet må være gode rollemodeller, og at motivasjonen og gleden til de ansatte er vesentlig for at barna skal ha mulighet til å oppnå glede på ski.

Formålet med hele studien jeg har gjort har vært å fordype meg i et tema jeg interreserer meg for, og som jeg ønsket å finne ut mer om. Hvis jeg skal peke videre på noe jeg ville gått nærmere inn på innenfor tema «skiglede i barnehagen» er det kompetansen til de ansatte. Jeg ville intervjuet både ansatte i barnehagene og studenter, og et av spørsmålene jeg ville belyst hadde vært: «bør det være økt fokus på skiferdigheter og skilek i utdanningen?»

7.0 Referanseliste

Askland, L. (2011) *Kontakt med barn – Innføring i barnehagelærerens arbeid på grunnlag av observasjon*. Oslo: Gyldendal akademisk

Askland, L. & Sataøen, S.O (2003) *Utvecklingspsykologiska perspektiv på barns oppväxt*. Stockholm: Liber

Bergsland, M.D. & Jæger, H. (2014) *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk

Bjørgen, K. (2018) *Praktisk planlegging og tilrettelegging av bevegelseslek i barnehagen*. I Sandseter, E.S. & Hagen, T.L. & Moser, T. (2018) *Kroppslighet i barnehagen – pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse*. (3. utg) Oslo: Gyldendal

Dalland, O. (2020) *Metode og oppgaveskriving*. Oslo: Gyldendal

Fangen, K. (2010) *Deltagende observasjon*. Bergen: Fagbokforlaget

Flemmen, A. (1987) *Skileik*. Oslo: Universitetsforlaget

Gallahue et al sin modell fra 2012, (side 112 i pensum), (Moser, T. & Storli, R. (2018). *Fysisk og motorisk utvikling*. I Glaser, V., Størksen, I. & Drugli, M.B. (Red.), *Utvikling, lek og læring i barnehagen. Forskning og praksis* (s.107-149) (2.utg.). Bergen: Fagbokforlaget. (28 s.)

Gunnestad, A. (2019) *Didaktikk for barnehagelærere – en innføring*. Oslo: universitetsforlaget

Hendry, L. & Kloep, M. (2003) *Utviklingspsykologi i praksis*. Oslo: Abstrakt forlag

Flemmen, A., (1987) *Skileik*. Oslo: Universitetsforlaget

Holm, S.F. (2015, 9. oktober). *Nøkkelen til god motivasjon*. Hentet fra:

<https://psykologisk.no/2015/10/nokkelen-til-god-motivasjon/>

Kunnskapsdepartementet. (2017) *Rammeplanen for barnehagen – innhold og oppgaver*. Oslo: Pedlex

Larsen, A.K. (2007) *En enklere metode – Veiledning samfunnsvitenskapelig forskningsmetode*. Bergen: Fagbokforlaget

Lillemyr, O.F. (2011) *Lek-Opplevelse-læring i barnehage og skole (3.utg)* Oslo: Universitetsforlaget

Lillemyr, O.F. (2007) *Motivasjon og selvforståelse*. Oslo: Universitetsforlaget

Lundhaug, T. & Neegaard, H.R. (2013) *Friluftsliv og uteliv i barnehagen*. Oslo: Cappelen damm akademisk

Lysklett, O. (2013) *Ute hele uka – natur- og friluftsbarnhagen*. Universitetsforlaget: Oslo

Öhman, M., (2012) *Det viktigste er å få leke*. Oslo: Pedagogisk forum

Sandseter, E.B.H. & Storli, R. (2020) *Barnehagens fysiske inne- og utemiljø – Inspirasjon til lek*. Oslo: Universitetsforlaget (kap 2. Sando)

Seberg, U.B., (2016) *Barn og unge, bevegelse og utvikling – med motorikk som omdreiningspunkt*. Danmark: UnniBForlag

Thaagaard, T., (2018) *Systematikk og innlevelse – En innføring i kvalitative metoder (5.utg)* Bergen: Fagbokforlaget

Tjora, A. (2017) *Kvalitative forskningsmetoder i praksis (3utg)*. Oslo: Gyldendal

8 Vedlegg

8.1 Vedlegg 1

Løpende protokoll:

Dato:	Observasjonsbarn:	Observatør:	Sted:	
Tid:	Aktivitet:	Sammen med:	Min oppfatning:	Funn:
11.30				
11.35				
11.40				
11.45				
11.50				
11.55				
12.05				
12.30				
12.35				

8.2 Vedlegg 2

DronningMaudsMinne

HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Vil du delta i bachelorprosjektet

«Skiglede i barnehagen»

«Hvilke faktorer bidrar til 5-åringens glede på ski i barnehagen?»

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et bachelorprosjekt, hvor formålet er å undersøke hvilke faktorer som bidrar til 5-åringens glede på ski i barnehagen. I dette skrivet gir jeg deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål:

Formålet med dette prosjektet er å undersøke hvilke faktorer som bidrar til 5-åringenes glede på ski i barnehagen. Jeg vil bruke observasjon av barna som min metode for innsamling av data.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning er ansvarlig for prosjektet.

Hva innebærer det for deg å delta?

Det innebærer at jeg får mulighet til å være sammen med barnegruppa i forbindelse med skilek, og gjøre observasjoner av barna både på nært hold og på avstand.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger om deg vil da bli anonymisert. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Jeg vil bare bruke opplysningene om deg til formålene jeg har fortalt om i dette skrivet. Jeg behandler opplysningene konfidensielt og alle navn anonymiseres.

- Ved behandlingsansvarlig institusjon som er Dronning Mauds Minne Høyskole vil det være Pål Gerard Rystad og Kathrine Bjørgen (veiledere) som vil ha tilgang til opplysningene.
- Kontaktinfo Pål Gerhard Rystad: Mail:
- Kontaktinfo Kathrine Bjørgen: Mail:
- Prosjektet skal avsluttes 30.04.2021.

Observasjonene vil foregå ved å observere både ved bruk av løpende protokoll og deltagende observasjon når barna er ute på ski. Planen er å ta utgangspunkt i en skidag som jeg har vært med å planlagt sammen med personalet i barnehagen.

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig

Student

Pål Gerhard Rystad og Kathrine Bjørgen

Renate Bergset Tjetland

